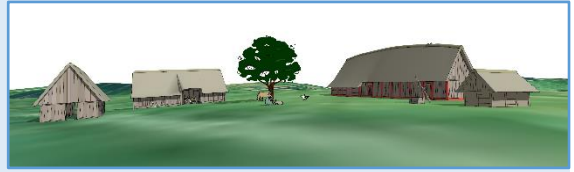


## MIRUDA

### Middelalderens Rurale Danmark

Tema: Bygning og bolig, gård og toft



Konference 29 november 2018

Moesgård. Foredragssalen (4206-139)

Konferencen er den første i en serie af fem om Middelalderens Rurale Danmark. I år rettes fokus mod den middelalderlige bondegårds bygning, bolig, gård og toft med diskussioner af seneste resultater, problemfelter og fremtidige spørgsmål.

09.00-10.00: Rullende ankomst med morgenmad og kaffe i kantinen

10.00-10.10: **Velkomst og præsentation af projektsamarbejdet MIRUDA**

*Mette Svart Kristiansen, Afdeling for Arkæologi og Kulturarvsstudier, Aarhus Universitet*

10.10-10.40: **Storgårde og store gårde – om sammenhængen mellem arkitektur og socialstruktur i den tidlige middelalders landbebyggelse omkring Ribe**

*Morten Søvstø, Sydvestjyske Museer*

På baggrund af et kontinuitetsbåret blik på det agrare landskab i Sydvestjylland opridses den strukturelle udvikling i landsbystruktur og landskabsudnyttelse fra jernalder og frem til nyere tid. På denne baggrund overvejes forskellige muligheder for social indplacering af en række udgravede middelalderlige gårde fra Ribe-egnen og hvilke udfordringer der er forbundet med at sammenkoble arkæologiens hustomter med de skriftlige kilders herremænd, bønder og landboer.

10.40-10.50: Diskussion

10.50-11.20: **Grænseløse tofter**

*Lars Grundvad & Martin Egelund Poulsen, Museet på Sønderkov*

I årtier har middelalderens toftegrænser været et højt prioriteret forskningsemne. Dette kulminerede fornyligt med, at eftersøgningen af jordgravede toftegrænser blev understreget i de nationale udgravningsstrategier. Imidlertid mangler talrige middelalderlige landbebyggelser spor efter disse afgræsninger. Er der tale om bebyggelser uden toftegrænser, eller afspejler manglen et kildekritisk problem? Dette indlæg fokuserer på en række sydjyske udgravninger uden menneskabte toftegrænser.

11.20-11.30: Diskussion

11.30-12.30: Frokost

12.30-13.00: **Gård og toft i Danmarks middelalder på tværs af tid og rum**

*Mette Svart Kristiansen, Afdeling for Arkæologi og Kulturarvsstudier, Aarhus Universitet*

Der gives en oversigt over arkæologiske undersøgelser af middelalderlige gårde i det nuværende Danmark med henblik på at skitsere nogle generelle mønstre i gårds- og toftestruktur i tid og rum samt udpege mulige grunde til lighed og varians.

13.00-13.10: Diskussion

13.10-13.30: **Paneldiskussion**

Jesper Hansen, Odense Bys Museer & Hanna Dahlström, Københavns Museum/Urbnet

13.30-14.20: *Kaffe og Poster-præsentation*

**Skrillinge og Svenstrup – En moderby og dens torp**, Maria Lauridsen, Odense Bys Museer

**Udskudshusets funktion i ældre middelalder**, Mette Sørensen, Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev

**Lille Tovstrup – mellem mark og hede**, Martin Risvig, Holstebro Museum

**Tollerup hovedgård og landsby**, Gunvor Christensen, ROMU

**Nr. Lyndelse**, Poul Heide & Trine Knudsen, Øhavsmuseet Faaborg

**Hatting eller Worthing?** Lars Pagh, Horsens Museum

**Fra stolpehuller til hustyper**, Mette Svart Kristiansen & Axel Hee Rømer, Aarhus Universitet

**Fundmateriale fra tørvevægshuse i Thy og på Mors**, Charlotte Boje Hilligsø Andersen, Museum Thy

14.20-14.50: **Middelalderens tørvevægshuse med særligt henblik på Mors og Thy**

*Poul Mikkelsen og Anne-Louise Haack Olsen, Museum Thy*

I foredraget fremlægges dele af det righoldige materiale fra middelalderlige landbebyggelser med tørvevægshuse fra Thy og Mors, først og fremmest baseret på de seneste ca. 20 års udgravninger af lokaliteter med velbevarede kulturlag. Der vises eksempler på indretningsdetaljer og planløsninger og indretning af toften, og hustypens forekomst i tid og rum diskuteres set i sammenhæng med kulturelle og samfundsmæssige faktorer.

14.50-15.00: Diskussion

15.00-15.30: **Brug af varmekilder i den rurale bebyggelse i Sønderjylland i ældre- og højmiddelalder 1050-1350**

*Anders Hartvig, Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev*

Gennem de seneste tyve år har Museum Sønderjylland udgravet en lang række bygninger og gårde fra ældre- og højmiddelalder. Med de mange udgravninger er der opbygget et stort arkæologisk materiale vedrørende den rurale bebyggelse. Med udgangspunkt i dette materiale vil oplægget forsøge, at diskutere brugen, placeringen og udviklingen af varmekilder i den rurale bebyggelse i Sønderjylland. Kan der ud fra materialet ses forskel på boligkultur i land og by?

15.30-15.40: Diskussion

15.40-15.50: *Kort kaffe-pause*

15.50-16.20: **De nordsjællandske gårde- I grænselandet mellem etnologi og arkæologi**

*Kjartan Langsted, Museum Nordsjælland*

Med udgangspunkt i den tilsandede landsby i Torup, Nordsjælland, vil det blive diskuteret, om gårdenes indretning i 1500 tallet kan anvendes i forståelse af deres indretning i den tidlige

del af middelalderen. I analysen vil etnologien inddrages i en beskrivelse af gårdens udvikling i Norden.

16.20-16.30: Diskussion

16.30-16.50: **Paneldiskussion**

Jesper Hansen, Odense Bys Museer & Hanna Dahlström, Københavns Museum/Urbnet

16.50-17.00: Afrunding

17.00-18.00: *Vinreception*

\*\*\*\*\*

### Tilmelding

Tilmelding og betaling på <https://events.au.dk/MIRUDA2018/tilmelding>

Deltagelse og frokost 240 kr. + morgenmad 60 kr.

Gratis for studerende (husk tilmelding af hensyn til bestilling af kaffe)

### Om MIRUDA

#### Temaer 2018-2022

Projektets temaer strækker vidt fra konkrete udgravninger til overordnede synteser om samspillet mellem individ, samfund og landskab. Se beskrivelse af temaerne på projektets hjemmeside

2018: *Bygning og bolig, gård og toft*

2019: *Landbebyggelsens struktur*

2020: *Landskaber og strategier*

2021: *Sociale miljøer og identitet*

2022: *Metoder*

Bag projektet står en række institutioner, som på skift vil være vært for konferencerne:

Afdeling for Arkæologi og Kulturarvsstudier, Aarhus Universitet (PI, hovedredaktør), ARK-VEST – Arkæologi Vestjylland, Holstebro Museum, Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev, Museum Thy, Sydvestjyske Museer

<http://cas.au.dk/om-instituttet/afdelinger/arkaeologi-og-kulturarvsstudier/materials-culture-and-heritage/forskningsprojekter/miruda/>



Støttes af MCH programmet, Afdeling for Arkæologi og Kulturarvsstudier, Aarhus Universitet

*Illustration: Rekonstruktion af gården Holdam v Aabenraa  
Grafik: Jørgen Andersen, Museum Sønderjylland*